

HALLSBERGS KOMMUN

2013-04-25

Hallsbergs kommun – risk och sårbarhetsanalys

Antagen av kommunfullmäktige § 134/2013

Sammanfattning

Hallsbergs kommun är i grunden en trygg och säker kommun att leva i. Kommunledningen har förmåga att leda kommunen i det dagliga arbetet såväl som vid krishantering. Det finns robusthet i kommunens tekniska system.

Med krishantering menas åtgärder före, under och efter en kris. Det förebyggande arbetet syftar till att skapa ett robust samhälle som klarar att stå emot påfrestningar samt att skapa tillräckligt god krisledningsförmåga hos ansvariga aktörer. Under en kris skall berörda aktörer ha förmåga att leda och samordna insatser så att krisens verkningar minimeras. Efter en kris skall det finnas resurser och förmåga, så långt det är möjligt, att återföra samhället till "det normala"

Säkerhet kostar, som andra politikområden, pengar. Det är politikens uppgift att tilldela säkerhetsområdet, som andra verksamhetsområden, rimliga resurser. Vad som är rimligt kan alltid diskuteras. Skattebetalare vill å ena sidan leva i en säker kommun, å den andra betala "rimligt höga skatter". Politikens uppgift blir i verkligheten att fördela knappa resurser. Detta gäller även säkerhetsområdet.

Den föreliggande risk- och sårbarhetsanalysen, RSA, pekar ut händelser och olyckor i Hallsbergs kommun som kan bli mycket allvarliga (i säkerhetstermer – extraordinära) och drabba kommunen och kommunens invånare. Analysen skall ligga till grund för fortsatt säkerhetsarbete – att skapa en robust kommun samt att träna kommunens krisledningsförmåga om det extraordinära inträffar.

Ur analysen bör följande lyftas fram:

- El är den klart viktigaste "varan" i kommunen. Utan el stannar Hallsberg. Blir ett elavbrott långvarigt (upp till en vecka) drabbar det främst äldre i äldreboenden och funktionshindrade i gruppboenden, om deras bostäder inte har reservkraft eller alternativt boende att flytta till. Elbortfall påverkar också samhällsviktiga områden som näringslivet, livsmedelsförsörjning, drivmedelsförsörjning, banktjänster dricksvattenförsörjning och transporter.
- Järnvägen och rangerbangården präglar Hallsbergs kommun. Tågolyckor i Hallsbergs tätort eller i någon av övriga tätorter, där järnvägen passerar centralt, kan bli mycket allvarliga.
- Brand i något av kommunens äldreboenden eller i något av "punkthusen" i Hallsbergs tätort kan få allvarliga konsekvenser.
- Vid olyckor finns insatsmyndigheter som räddningstjänst, polis och akutsjukvården. De larmas ut av SOS Alarm och tar "första stöten". Kommunledningens krishanteringsförmåga är dock avgörande för den långsiktiga säkerheten i kommunen. Kommunledningens krisledningsförmåga måste tränas regelbundet.

Innehållsförteckning	
1. Övergripande beskrivning av Hallsbergs kommun	3
2. Övergripande beskrivning av arbetsprocess och metod	3
2.1 Bakgrund	3
2.2 Syfte	4
2.3 Mål	4
2.4 Metod	4
2.5 Avgränsningar	5
3. Övergripande beskrivningar av identifierade samhällsviktiga verksamheter inom kommunens geografiska område	5
3.1 Ansvarsförhållanden	6
4. Identifierade och värderade hot, risker, sårbarheter samt kritiska beroenden inom kommunens geografiska område	7
4.1 Kommunens riskbild	7
4.2 Riksinventeringslista	7
4.3 Extrema händelser	8
4.4 Olyckor	9
4.5 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem	14
4.6 Antagonistiska hot och social oro	18
4.7 Sjukdomar	20
4.8 Riskmatris	21
4.9 Kritiska beroenden	29
5. Övergripande beskrivning av särskilt viktiga resurser som kommunen kan disponera för att hantera extraordinära händelser	31
5.1 Regionala och nationella samverkansformer	32
5.2 Personella och materiella resurser	32
6. Bedömning av förmågan i samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område att motstå och hantera identifierade risker som kan leda till en extraordinär händelse	33
6.1 Samhällsviktig verksamhet – definition	33
6.2 Samhällsviktig verksamhet i Hallsbergs kommun	34
6.3 Bedömningsnivåer	34
6.4 Förmågebedömning enl. fastställda indikatorer	34
7. Bedömning av kommunens förmåga att motstå och hantera identifierade risker som kan leda till en extraordinär händelse	35
7.1 Bedömningsnivåer	35
7.2 Förmågebedömning enl. fastställda indikatorer	35
8. Genomförda och planerade åtgärder samt en bedömning av behov av ytterligare åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat	36
8.1 Genomförda åtgärder (verkliga och övningar)	36
8.2 Planerade åtgärder	37
8.3 Behov av åtgärder med anledning av den genomförda risk- och sårbarhetsanalysen	38
Källförteckning	39
Bilaga 1 – karta över Hallsbergs kommun	40

1. Övergripande beskrivning av Hallsbergs kommun

Hallsberg är centralort i Hallsbergs kommun. Där finns kommunens administrativa centrum. Centralorten växte fram i samband med att Västra stambanan, mellan Stockholm och Göteborg, anlades i mitten av 1800-talet. I Hallsberg förenas Västra stambanan (klar 1862) med järnvägen mot/från Örebro och Bergslagen. Hallsberg har Skandinaviens största rangerbangård för järnvägstransporter. Många stora företag har sina centrallager i Hallsberg, nära järnvägen. Hallsberg sträcker sig från Närkeslättens södra kant i sydostlig riktning mot Södermanland och Östergötland. I kommunen finns också tätorterna Vretstorp och Östansjö, väster om centralorten, samt Sköllersta, Pålsboda, Svennevad och Hjortkvarn i öster och sydost. Huvuddelen av kommunens yta är täckt av skog. Sjöarna Tisaren och Sottern med närområden, är omtyckta friluftsområden. Hallsbergs centrala plats i Mellansverige markeras också av vikta vägstråk genom kommunen som Europaväg 20 från Stockholm till Göteborg, väg 50, Bergslagsdiagonalen, mellan norra och södra Sverige samt vägarna 51 och 52 från Mellansveriges inland till Sveriges ostkust. Göteborg och Norrköping är viktiga hamnstäder för Mellansverige. I Hallsberg kanaliseras också mycket av den el som produceras i Norrlandsälvarna och som förs ner till Mellan- och Sydsverige i stora högspänningsledningar. Hallsbergs kommun har drygt 15 000 invånare varav drygt 7 000 bor i tätorten Hallsberg. Hallsbergs kyrka, som före stambanornas tid stod mitt i byn, återfinns numera några kilometer öster om centralorten.

2. Övergripande beskrivning av arbetsprocess och metod

2.1 Bakgrund

Hallsbergs kommun har sedan tidigare (år 2008) en väl genomarbetad risk- och sårbarhetsanalys. I detta dokument omarbetas den dock och följer de riktlinjer som finns i MSB:s skrift *Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser* (utgiven 2011) samt förordning MSBFS 2010:6. När den förra risk- och sårbarhetsanalysen togs fram skedde det i nära samarbete med kommunledningen, kommunens olika verksamhetsgrenar, kommunala bolag, samverkande myndigheter samt privata aktörer. Så har skett även denna gång.

Lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid (2006:544) ger kommunerna ett helt annat ansvar för säkerheten i respektive kommun än tidigare. Allt elände som sker drabbar förr eller senare en eller flera kommuner. Det är i kommunerna vi människor bor och verkar. Kommunerna bildar golvet i samhället. Utifrån detta golv, i ett underifrånperspektiv, skall den framtida säkerheten byggas.

En extraordinär händelse är enligt lagtexten *en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och som kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.*

Det bör poängteras att en kommun (lokal nivå) kan uppfatta en avvikande och allvarlig händelse som extraordinär medan regional nivå - länsstyrelsen, eller central nivå - regeringen, inte gör det. Enligt lagen (2006:544) har kommunen *tolkningsföreträdare* inom eget område. Den har också möjligheter att aktivera *lagen om extraordinära händelser* och därmed också aktivera *krisledningsnämnden* (som i regel utgörs av KS eller KS-au).

Enligt lagen 2006:544 skall en risk- och sårbarhetsanalys, så långt det är möjligt, peka ut de händelser som kan bli extraordinära om de drabbar kommunen

2.2 Syfte

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är:

- att öka medvetenhet och kunskaper hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om risker som finns inom kommunens område och verksamheter
- att, så gott det går, peka ut de händelser som kan bli extraordinära
- att ge underlag för information till kommunanställda och kommuninvånare
- att ge planeringsunderlag för hur dessa risker, och eventuella konsekvenser om de utlöses, kan reduceras eller elimineras
- att stödja den fysiska planeringen
- att utifrån framtaget underlag utveckla förmågan att hantera framtida kriser
- att på sikt bygga ett tryggt och hållbart samhälle

2.3 Mål

Kraven på kommunen i samhällets krishanteringssystem anges i den historiska överenskommelsen (2004-06-23) mellan staten och dåvarande Svenska kommunförbundet (nu Sveriges kommuner och landssting) om primärkommunernas uppgifter och ersättning vid fredstida krishantering och kan sammanfattas i följande målbild:

- Kommunen skall ha goda kunskaper och en samlad bild om risker och sårbarheter inom kommunens ansvarsområde och verksamheter.
- Kommunen skall ha en risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunen skall ha en plan för hur risker och sårbarheter kan undanröjas eller minskas
- Kommunen skall ha en plan för hur konsekvenserna av en extraordinär händelse skall hanteras
- Kommunen ansvarar för att samordna alla aktörer inom eget område när det gäller krishantering, både avseende förberedelser och genomförande.

2.4 Metod

Risk- och sårbarhetsanalysen är en sammanställning av både en riskanalys och en sårbarhetsanalys. Riskanalysen redovisar ett förhållande mellan sannolikheten av att en oönskad händelse skall/kan inträffa och händelsens presumtiva konsekvenser. I en riskanalys kan varje risk värderas i ett diagram. Riskerna kan utifrån dessa värderingar rangordnas och prioriteras. Riskanalysen utgår från ett visst objekt.

Sårbarhetsanalysen klargör hur en risk som utlöses praktiskt påverkar omgivningen samt vilken förmåga som finns hos de administrativa system som skall hantera den. Sårbarhet beskrivs ibland lite förenklat som förhållandet mellan befintlig säkerhetsnivå å ena sidan och önskad säkerhetsnivå å den andra. Att det ofta finns en skillnad mellan befintlig och önskad säkerhetsnivå beror på att säkerhet, som all annan kommunal verksamhet, kostar pengar. Politikens uppgift är, nästan alltid, att fördela knappa resurser. Det gäller även inom säkerhetsområdet. Men vetskapen om en risk eller en viss sårbarhet är i sig en viktig kunskap för berörda aktörer.

2.5 Avgränsningar

Denna risk- och sårbarhetsanalys redovisar de risker och sårbarheter som bedöms finnas i kommunen.

Notera att det finns risker och sårbarheter som, trots intensivt analysarbete, ännu ej upptäckts, och därför inte finns med i denna handling. Sannolikheten, att en viss händelse skall inträffa, kan också ha bedömts så låg att den därför lämnats utan åtgärd. Det är en sårbarhet i sig som kommunen måste leva med och skapa förmåga att hantera. Exempel på osannolika händelser är färjekatastrofen Estonia (1994) och flodvågen i borte Asien (2004). Båda händelserna drabbade kommuner i Örebro län och ställde den lokala krishanteringsförmågan på hårda prov. Båda händelserna slog till överraskande.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har tagit fram åtta punkter som skall behandlas i kommunens risk- och sårbarhetsanalys. Denna handling följer MSB:s anvisning. Syftet med anvisningen är att uppgifterna i risk- och sårbarhetsanalysen lätt skall kunna sammanställas, med andra aktörers uppgifter, och användas i hela krishanteringsperspektivet: kommun/landsting – länsstyrelse – regering.

Punkterna är:

1. Övergripande beskrivning av kommunen
2. Övergripande beskrivning av arbetsprocess och metod
3. Övergripande beskrivning av identifierade samhällsviktiga verksamheter
4. Identifierade och värderade risker, sårbarheter samt kritiska beroenden inom kommunens geografiska område
5. Övergripande beskrivning av särskilt viktiga resurser som kommunen kan disponera för att hantera extraordinära händelser
6. Bedömning av förmågan i samhällsviktig verksamhet, inom kommunens geografiska område, att motstå och hantera identifierade risker som kan leda till extraordinära händelser
7. Bedömning av kommunens förmåga att motstå och hantera identifierade risker som kan leda till extraordinära händelser
8. Planerade och genomförda åtgärder samt en bedömning av behovet av ytterligare åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat

3. Övergripande beskrivningar av identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område

Med *samhällsviktig verksamhet* menas, enligt MSB, en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:

- *Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället*
- *Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället skall kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt*

I kommunen finns följande verksamheter som kan bedömas som samhällsviktiga:

- Äldreboenden och boenden för kommuninvånare med funktionsnedsättning samt

- hemtjänsten
- Förskolor, skolor och skoltransporter
- Kommunens administrativa ledning – den politiska ledningen och förvaltningsledningen med tillhörande ledningsteknik
- Kommunalteknisk verksamhet som värme, dricksvatten, renhållning, avlopp och väghållning
- Kommunövergripande försörjning som livsmedel, drivmedel och kollektiva transportmedel
- Kommunövergripande verksamhet som el, telefoni, Internet, betalningsmöjligheter, banktjänster, vårdcentralen och apotekstjänster.

I kommunen finns alla dessa verksamheter. Många ligger under kommunens ansvar medan andra är övergripande och ansvaret ligger hos annan huvudman, men med verksamhet inom kommunens ansvarsområde.

3.1 Ansvarsförhållanden

Det nya krishanteringssystemet bygger på tre ansvarsprinciper:

Verksamhetsansvar - vilket innebär att den som driver en verksamhet är ansvarig för att verksamheten kan hållas igång och att aktören levererar enligt lagar och avtal. Ett exempel är elbolagen som ansvarar för leveranser av el från produktion till konsumtion i de enskilda hemmen. Vid leveransstörningar är det enskilda elbolaget som skall vidta nödvändiga åtgärder och återställa leveranserna.

Sektoransvar – vilket innebär att en central myndighet svarar för att aktörer inom angiven sektor följer lagar och bestämmelser. Inom el-sektorn har Svenska Kraftnät sektoransvar.

Områdesansvar – vilket innebär att vissa myndigheter pekats ut och bär ansvar för krishantering inom "sitt område". På lokal nivå har primärkommunerna detta ansvar. Länsstyrelsen har samma ansvar på regional nivå och regeringen på central nivå.

Säkerhetsplaneringen styrs av ett underifrånperspektiv, landets säkerhet skall byggas från kommunerna och uppåt. De enkla principer som gäller är:

ansvarsprincipen – den som är ansvarig för en viss verksamhet idag skall även bära detta ansvar vid kriser

likhetsprincipen – krishantering skall mötas med den organisation och det kunnande som finns i samhället idag

närhetsprincipen – kriser och händelser skall så långt det vara möjligt hanteras och lösas på den nivå och inom det område de inträffar.

Kommunen har alltså områdesansvar och skall därmed samordna krisinsatser inom eget område när så behövs. Det innebär inte att kommunen tar över allt ansvar utan just skapar möjligheter för samverkan och samordning. För att en kommun skall kunna lösa sina uppgifter behövs:

- ett väl fungerande nätverk inom kommunen och mellan kommunen och de aktörer som verkar inom kommunens område
- en tvärssektoriell risk- och sårbarhetsanalys
- förmåga att samordna information inom kommunen samt mellan kommunen och övriga aktörer som berörs av en krissituation

- förmåga att lämna adekvat information till kommuninvånarna, via egna informationsvägar och via medierna
- en kompetent krisorganisation
- möjligheter att personellt och utrymmesmässigt skapa möjligheter för samverkan och samordning mellan aktörer som berörs av en krissituation

4. Identifierade och värderade risker, sårbarheter samt kritiska beroenden inom kommunens geografiska område

4.1 Kommunens riskbild

Dramatiska händelser i kommunen kan inträffa hastigt, oväntat och ibland utan förvarning. Konsekvenserna kan bli omfattande och kommunledningens förmåga prövas. Kommunledningens trovärdighet kan också skadas vid felaktigt eller för sent agerande. Dramatiska händelser kan ske på grund av handhavandefel (mänskliga faktorn), tekniska fel, kraftiga oväder, såväl sommar som vinter, samt våld eller annan avsiktlig negativ samhällspåverkan. En händelse kan bedömas som ”liten” inledningsvis men starta en kedjereaktion och eskalera till en stor och dramatisk händelse. Det är ofta svårt att inledningsvis definiera händelsens omfattning och konsekvenser. Är den liten, stor eller kanske extraordinär? Det kan bli en ”kamp” mellan kommunen, andra aktörer, medierna och allmänheten att teckna bilden av det inträffade. Kommunledningen måste vara lyhörd, snabb och aktiv för att ”få grepp om läget” - och därmed få underlag för att vidta rätt åtgärder – eller så riktiga åtgärder som möjligt.

4.2 Riskinventeringslista

Följande händelser kan drabba kommunen och bör analyseras. Analysen, inom varje område, mynnar ut i en riskinventering, och i nästa steg, vilka risker som kan bli extraordinära händelser.

Extrema händelser

- Kraftiga oväder, sommar eller vinter
- Klimatförändringar
- Översvämningar
- Skogsbränder

Olyckor

- Farliga anläggningar
- Föroreningar i mark och vatten
- Farligt gods i företag och under transport
- Bränder
- Trafikolyckor
- Tågolyckor
- Flygolyckor
- Publika evenemang

Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

- Dricksvattenförsörjning

- Livsmedelsförsörjning
- Telesystemen
- Elförsörjning
- Värmeförsörjning
- Finansiella system
- IT-säkerhet
- Drivmedelsförsörjning

Antagonistiska hot och social oro

- Gängmotsättningar, -våld
- Etniska motsättningar
- ”Ensam galning – rättshaverist”
- Dataintrång

Sjukdomar

- Pandemi
- Epidemi
- Epizooti – zoonoser

4.3 Extrema händelser

4.3.1 Kraftiga oväder

Norra delen av Hallsbergs kommun, med centralorten Hallsberg, ligger i södra kanten av Närke-slätten. Genom detta område löper Europaväg 20 samt Västra stambanan, båda i väst-östlig riktning. Sommartid påverkas inte det öppna landskapet nämnvärt av kraftig vind eller nederbörd. Vintertid kan kraftiga snöoväder skapa problem på både E 20, Stambanan och rangerbangården.

Huvuddelen av kommunen ligger i skogslandskapet sydost om centralorten. Både sommar och vinter kan oväder försvåra framkomligheten på vägar och järnvägar i området.

Elförsörjningen i kommunen har blivit säkrare under de senaste tio åren då ledningar grävts ner i backen eller då gamla oisolerade ledningar ersatts med isolerade ledningar samt att kabelgatorna för luftledningarna röjts. Även Trafikverket har genomfört ett trädrykningsprogram utmed järnvägarna för att förhindra trädpåslag på kontaktledningarna.

Risker vid oväder

- stopp i tåg- och vägtrafik i kommunen
- elbortfall som slår ut elförsörjningen i hela eller delar av kommunen

Extraordinära händelser:

- **oväder som stoppar tågtrafiken på järnvägarna i kommunen (riksintresse)**
- **oväder som stänger väg 51 mot Östergötland**
- **oväder som slår ut elförsörjningen i hela eller delar av kommunen**

4.3.2 Klimatförändringar

Klimatförändringar sker över lång tid. Konsekvenser av förändringarna kan dock påverka kommunen i närtid. De kortsiktiga konsekvenserna redovisas under andra rubriker i analysen. Hallsbergs kommun följer studier och forskning inom klimatområdet.

4.3.3 Översvämningrisker

Centralorten Hallsberg ligger delvis på en grusås. Söder och norr om åsen finns låglänta områden. Området söder om åsen avvattnas österut via Storån/Rösättersbäcken medan området norr om åsen avvattnas via Stocksättersbäcken/Järsjögraven. I mitten av 1960-talet översvämmades båda dessa områden. Genom utdikning har översvämningssrisken minskat. Sjön Tisaren kan drabbas av förhöjd vattennivå med ett mellanrum på 10-15 år. Runt sjön Tisaren har fritidsbostäder med åren växlats upp till permanentbostäder. Fastigheterna kan drabbas vid förhöjd vattennivå.

Även sjön Sottern, i den västra delen där det finns fritidsbostäder, kan påverkas av förhöjd vattennivå.

Täljeåns avrinningsområde är känsligt då sjöandelen är mindre än en procent. På grund av den låga sjöandelen kan vattenföringen i ån öka dramatiskt vid skyfall eller snabb snösmältning.

Risker vid översvämningar:

- kraftiga skyfall som översvämmar östra delen av Hallsbergs tätort (norr och söder om järnvägen)
- förhöjd vattennivå i Tisaren och Sottern som skadar strandnära bostäder.

Extraordinära händelser:

- **stora vattenflöden som översvämmar området söder och norr om Hallsbergs tätort**

4.3.4 Skogsbränder

Skogsbränder kan drabba kommunens stora skogsområden sydost om centralorten med stort ekonomiskt bortfall som följd. Skogsbränder som inträffar omedelbart söder eller sydost om Hallsbergs tätort kan vid sydostlig vind störa tätorten och järnvägstrafiken. Ingen av kommunens övriga tätorter bedöms ligga i direkt riskområde för skogsbränder. Däremot kan vägar och järnvägar tillfälligt blockeras av brand eller brandrök.

Risker skogsbränder:

- Skogsbrand sydost om Hallsbergs tätort och en sydostlig vind som driver in rök över Hallsbergs tätort
- Skogsbränder i kommunens södra och sydöstra delar som kan hota ekonomiska värden

Extraordinära händelser:

- **skogsbrand nära Hallsbergs tätort och sydostlig vind in mot samhället**
- **skogsbrand som stoppar tågtrafiken på järnvägarna i kommunen (riksintresse)**

4.4 Olyckor

4.4.1 Farliga anläggningar

Rangerbangården i Hallsberg är den enda Sevesoklassade anläggningen i kommunen. Bangården, som är Skandinavians största, tar hand om och rangerar transporter med farligt gods dygnet runt, året runt. Trafikverket har under de senaste åren ökat säkerheten för hela rangerbangården och gör regelbundet egna risk- och sårbarhetsanalyser. Under de närmaste åren (2013-2014) skall även skalskyddet förbättras för att minska oönskade intrång och allmänt ”spring” inom och över området. Att omfattande mängder farligt gods hanteras på rangerbangården är i sig en risk, men en än större risk är att det farliga godset varierar över tiden och inte alltid är känt av kommunen eller Nerikes brandkår.

Företaget Lithells i Sköllersta producerar charkuterivaror. Anläggningen ligger utanför tätorten. I processen används ammoniak. Om ammoniak läcker ut och vinden ligger på mot samhället skapar det problem.

Hallsberg ligger centralt i Sverige och har utmärkta kommunikationer på både järnväg och landsväg. Därför väljer allt fler företag att förlägga sina centrallager till Hallsberg. Lagren medför i sig inte stora risker men en risk är, liksom vid rangerbangården, att i den ständiga varuströmmen är det inte alltid känt vad som finns i lagren.

I Hallsbergs kommun finns flera gamla nedlagda gruvor. De finns noterade i en av länsstyrelsen sammanställda förteckningen över farliga anläggningar. Gamla gruvor kan påverka miljön negativt men att börja ”rota” i områdena kan medföra än mer negativa konsekvenser.

Risker farliga anläggningar

- utsläpp av farliga ämnen från transporter i anslutning till rangerbangården nära Hallsbergs tätort i kombination med vind som får gaser (motsv.) att driva in över bostadsområden.
- utsläpp från transporter på rangerbangården som, med ”fel vind” gör att kommunhuset måste utrymmas och inte kan användas
- små eller dåliga kunskaper om vad som finns i de centrallager som etableras i kommunen
- ammoniakutsläpp vid Lithells fabrik utanför Sköllersta som med ”fel vind” kan påverka samhället negativt

Extraordinära händelser:

- **stora utsläpp av farliga ämnen i anslutning till rangerbangården som påverkar bostäder och/eller kommunhuset i Hallsbergs tätort**
- **ammoniakutsläpp från Lithells som med vinden driver in mot Sköllersta samhälle**

4.4.2 Föroreningar

Hallsberg är en relativt ung kommun som funnits på sin nuvarande plats i drygt hundra år. Det innebär att kommunen har få ”gamla försyndelser” att ta hand om. Det finns dock rester från gamla gruvor inom kommunens område. De föroreningar, med hög negativ klassning, som finns redovisade i länsstyrelsens register är just resterna av gamla gruvor. Hallsbergs tätort ligger på en grusås som också är vattenskyddsområde. Utsläpp från järnvägstransporter, i anslutning till vattenskyddsområdet, påverkar på medellång sikt vattenförsörjningen i tätorten negativt. Tätorterna har dessutom bensinmackor som alltid medför risk. Dessa ligger dock utanför eller i utkanten av tätorterna. Kommunen har också små och få skjutbanor.

Risker föroreningar:

- utsläpp från järnvägstransporter i vattenskyddsområdet i Hallsbergs tätort.

Extraordinära händelser:

- **ingen risk bedöms bli extraordinär (avvikande, allvarlig och som skall lösas skyndsamt) inom sakområdet.**

4.4.3 Farligt gods

Eftersom alla vägar byggs för att användas sker också transporter med farligt gods på dessa. För att minska risken för olyckor, där farliga ämnen kan komma ut i naturen, används olika

metoder. Stora vägar med mycket trafik läggs utanför tätorterna. Staten, genom länsstyrelsen, ger varje år ut en karta med rekommenderade transportvägar för farligt gods. Den revideras i samverkan med kommunerna. På vägar som har högt skyddsvärde, t ex väg genom vattentäkt, kan transporter med farligt gods förbjudas.

Säkerhetskraven på fordon som transporterar farligt gods ökar för att minska risken för utsläpp vid olyckor. Fortfarande ligger dock drivmedelstankarna på lastbilar relativt oskyddade och kan springa läck om de utsätts för yttre våld. En fulltankad lastbil kan ha upp till tusen liter diesel i utanpåliggande tankar.

De största transporterna av farligt gods sker på järnväg. Järnväg är ett säkert transportslag men sker olyckor i eller nära tätorter, och farliga ämnen läcker ut, kan konsekvenserna bli extraordinära.

Väg E 20 är den väg i Hallsbergs kommun där det transporteras mest farligt gods. Den löper utanför tätorter. Väg 51 är en rekommenderad väg för farligt gods. Den löper nära Sköllersta och genom Pålsboda, Svennevad och Hjortkvarn. Väg 51 har förbättrats vid flera tillfällen men är fortfarande en smal och olycksdrabbad väg. En ny sträckning är planerad från Svennevad och norrut till "Kvarntorpskorset", väster om Pålsboda och Sköllersta, vilket ökar säkerheten.

Hallsberg utvecklas allt mer till ett stort logistik- och lagercentrum. I ett säkerhetsperspektiv medför det att olika, och ibland okända, produkter kommer att finnas nära Hallsbergs tätort. Många produkter kan tillhöra kategorin "farligt gods".

Nerikes Brandkår har sin södra (bemannede) station vid Byrsta, några kilometer norr om Hallsbergs tätort. Därifrån når den snabbt olyckor på väg E 20 eller väg 51. Brandkåren samarbetar också tillsammans med Trafikverket när det gäller säkerheten inom hela järnvägsområdet i Hallsbergs tätort. Trafikverket har egen risk- och sårbarhetsanalys och kontinuitetsplan.

En olycka i anslutning till järnvägsanläggningen i Hallsbergs tätort, där farliga ämnen frigörs, kan bli en extraordinär händelse. Om kommunhuset, som ligger nära stationen, påverkas och måste utrymmas, förlorar kommunen ledningskapacitet.

Risker farligt gods:

- olyckor med fordon som transporterar farligt gods på väg 51, främst genom tätorterna Pålsboda, Svennevad och Hjortkvarn
- transporter av farligt gods genom Hallsbergs tätort. Det är inte en rekommenderad väg men förare som vill göra en tidsvinst kan välja denna väg - vattenskyddsområde
- tågolyckor i anslutning till järnvägen och rangerbangården i tätorten Hallsberg
- tågolyckor vid passage av tätorterna Vretstorp, Östansjö och Pålsboda

Extraordinära händelser:

- **olycka på rangerbangården eller vid stationen som negativt påverkar Hallsbergs tätort**
- **olycka på järnväg, med farligt gods, i någon av de mindre tätorterna**
- **olycka på väg, med farligt gods, i de mindre tätorterna**

4.4.4 Bränder

Bränder i fastigheter kan få snabba förlopp. Vid bränder är det bostäder för gamla och funktionshindrade som är den största risken. Dessutom ökar risken om dessa bostäder är byggda i flera plan. I Hallsbergs kommun finns följande äldreboenden: Werners backe i Hallsberg (två plan), Esslatorp i Vretstorp (två plan), Sköllergården i Pålsboda (två plan), Kullängen i Hallsberg (ett plan), Knuten i Hallsberg (dagcentral och servicelägenheter) och Regnbågen (korttidsboende, två plan). I centrala Hallsberg finns många flervåningshus. Dessa har med åren blivit bostäder för äldre och kan nästan klassas om äldreboenden. Sköllergården och Esslatorp har eluttag och kan till viss del elförsörjas med mobila elverk. Vid Kullängen finns möjligheter att samla äldre från andra äldreboenden om de av någon anledning måste lämna ordinarie bostad.

Brand i tåg med farligt gods, i eller nära tätorter, kan medföra krav på utrymning av bostadsområden och i nästa steg behov av samlingsplatser med möjligheter till övernattninng och matservering.

Risker bränder:

- flervåningshusen i centrala Hallsberg som allt mer blivit äldreboenden
- äldreboenden i flerplansfastigheter
- låg personalbemanning på äldreboenden nattetid
- brand i tåg med farligt gods i eller nära tätorter

Extraordinära händelser:

- **brand i flervåningshusen i centrala Hallsberg**
- **brand i äldreboenden**
- **brand i tåg med farligt gods i eller nära kommunens tätorter**

4.4.5 Trafikolyckor

Trafikolyckor är ofta dramatiska men klassas ändå inte som extraordinära händelser. Bussolyckor kan dock bli extraordinära händelser då många människor blir drabbade. Allvarligast för Hallsbergs kommun är olyckor med skolbussar inblandade. Det gäller både skolskjutsar till och från skolan och resor under friluftsdagar. Trafikolyckor med lastbilar, lastade med farligt gods och som sker i någon av kommunens tätorter, kan bli extraordinära.

Hallsbergs tätort är delad av järnvägen i öst-västlig riktning. För trafik norrifrån, det gäller även Nerikes Brandkår, är Samzeliibron enda fullskaliga passagen över järnvägen. Disponeras inte den bron uppstår stora trafikproblem och förseningar. Även järnvägen kan, vid en trafikolycka på bron, bli avskuren.

Risker trafikolyckor:

- olycka med skolbuss inblandad
- olycka i tätort med lastbil lastad med farligt gods
- olycka som ”slår ut” Samzeliibron

Extraordinära händelser:

- **olycka med skolbuss inblandad**
- **olycka i tätort med lastbil lastad med farligt god**
- **olycka som slår ut Samzeliibron**

4.4.6 Tågolyckor

Västra stambanan löper genom kommunens norra del. Från Hallsberg löper också tågtrafik mot Sydsverige samt norrut mot Bergslagen och Norrland. Hallsberg är Sveriges största järnvägsknut och hela den nuvarande tätorten har växt upp runt tågverksamheten. Det gamla Hallsberg, med Hallsbergs kyrka i centrum, ligger några kilometer öster om nuvarande tätort. Hallsberg har också Skandinavians största rangerbangård.

Trafikverket äger och sköter säkerheten på och kring rangerbangården. Trafikverket gör en egen risk- och sårbarhetsanalys. Säkerheten har förbättrats under 2000-talet och säkerheten fortsätter att förbättras. Trafikverket har genomfört ett ”trädprogram” som innebär att skog nära järnvägarna har avverkats. Därmed har man minskat risken för att träd faller över ledningar och spår. Störningar på stambanan stör tågtrafiken i hela Sverige och är ett problem för Trafikverket. Sker tågolyckor inom kommunens gränser kan dock Hallsbergs kommun bli inblandad. Största risken, för Hallsbergs kommun, är om det sker olyckor i eller nära tätorter.

Under år 2013 skall Trafikverket förbättra skalskyddet runt rangerbangården. Teknik och organisation utvecklas för att bättre kunna hantera incidenter vid Rangerbangården. Data- och signalsystem har reservkraft.

Trafikverket har nära samarbete med Nerikes Brandkår som har sin närmaste station, Byrsta, några kilometer norr om stationsområdet och Hallsbergs tätort.

Elnätet utmed spåren, el-försörjs via flera punkter i Mellansverige och ligger utanför elförsörjningen av Hallsbergs kommun.

Risker tågolyckor:

- olyckor som frigör farliga ämnen i tätorten Hallsberg
- olyckor i någon av de mindre tätorterna, som frigör farliga ämnen
- eftersom tåg rullar in och ut ur Hallsberg dygnet runt är det ibland oklart vilka farliga ämnen och laster som finns i Hallsbergs tätort

Extraordinära händelser:

- **olyckor på rangerbangården där farliga ämnen läcker ut och påverkar bostadsområden nära järnvägen**
- **olyckor sker i centrala Hallsbergs tätort som medför att kommunhuset av någon anledning inte kan disponeras**

4.4.7 Flygolyckor

Hallsbergs kommun ligger inte långt från Örebro flygplats. Vid olyckor, i anslutning till start eller landning, kan störtande flygplan hamna i kommunens västra område, nära Vretstorp eller Östansjö. Sannolikheten för ett sådant scenario bedöms dock som liten.

Extraordinära händelser:

- **flygplan som störtar i eller nära Vretstorp respektive Östansjö**

4.4.8 Publika evenemang och kulturbyggnader

När stora evenemang skall arrangeras i Hallsberg är det Ishallen (Sydnärkeshallen) som används. I de mindre tätorterna finns gymnastiksalor som även används som evenemangslokaler. När många människor samlas på en relativt liten yta (lokal) uppstår risker. Vid brand, till exempel, måste utrymningen ske snabbt.

Hotell Stinsen i centrala Hallsberg har festlokalen ”Top Floor” som likaledes måste utrymmas snabbt vid brand.

Av kulturbyggnader är Bergöohuset den stora ”klenoden” i kommunen. Huset byggdes 1889 av Adolf Bergöö vars svärson konstnären Carl Larsson gjorde väggmålningarna samma år. Huset är ritat av arkitekten Ferdinand Boberg. Brand i huset är den största risken.

En tätort med självvaktning skall årligen arrangera ett evenemang (marknader eller idrottstävlingar) som placerar orten på kartan och drar in pengar till köpmän och föreningar. Ortens befolkning kan mångdubblas under en eller flera dagar vilket ställer stora krav på säkerhet och kommunikation. Räddningstjänst och ambulanser måste komma fram genom folkmassorna om en olycka sker. Dessutom blir ofta mobilnätet överbelastat och går ner vilket medför att det blir svårt att nå larmnumret 112.

Risker evenemang och kulturbyggnader:

- brand eller andra farliga störningar i en fullsatt Sydnärkeshallen
- brand i Bergöohuset
- stora tillfälliga arrangemang i någon av kommunens tätorter

Extraordinära händelser:

- **brand i Sydnärkeshallen när den är fullsatt**

4.5 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

4.5.1 Dricksvattenförsörjning

Centralorten Hallsberg vattenförsörjs från Kumla kommuns vattenverk vid Blacksta.

Råvattentäkt är sjön Tisaren samt grundvatten. Överföringsledningen från Blacksta är ca fem km lång och ansluter stadsnätet från nordost. Övriga tätorter i kommunens som vattenförsörjs av vattenverket i Blacksta är:

- via Hallsberg – Östansjö
- direkt från Blacksta via tryckstegringsstation vid Tarsta - Pålsboda, Svennevad och Sköllersta

Vretstorp och Hjortkvarn har egna vattenverk. Hjortkvarn förser Björnhammar med vatten.

Vattenreservoarer finns i Hallsberg, Östansjö, Tarsta, Sköllersta, Vretstorp, Hjortkvarn och Björnhammar. De tre senare är inte anslutna till Blacksta utan har andra vattenförsörjningssystem. I Hallsberg finns tre grundvattenbrunnar som användes för kommunens vattenförsörjning innan anslutningen till Blacksta skedde år 1978. Alla tre är i drift men används för andra ändamål som bevattning av plantskola, ishallen samt att hålla nere grundvattennivån i tätorten. Brunnarna kan eventuellt användas som reservvatten (”nödvatten”). Det undersöks för närvarande.

Hallsbergs kommun ingår också i den grupp kommuner som undersöker möjligheten att ta dricksvatten från sjön Vättern. Idén är att ta vatten från ett vattenverk vid Harge och föra det i ledningar eller tunnel norrut till ett antal kommuner i Örebro län. På sikt kan detta projekt även sträcka sig till kommuner runt Mälaren.

Samtliga vattentäkter i Hallsberg (inklusive Blacksta) har skyddsområden.

Risker dricksvatten

- att elbortfall drabbar vattenverket i Blacksta som dock har reservkraft. Är vattentornen fulla finns vatten för 6-8 timmar. För vattenförsörjning av Östansjö måste reservkraft användas för tryckstegring

- om Tisaren inte kan disponeras uppstår problem med råvattenförsörjningen. Grundvatten kan dock räcka viss tid. Kumla kommun har provtagningsprogram för Tisaren och det fungerar väl.
- från Blacksta finns bara enkel vattenledning till Hallsbergs tätort. Skadas den eller grävs av bryts dricksvattenförsörjningen
- i området Rala 3, norr om tätorten, skall en anläggning för järnvägen byggas. Den kommer att byggas över vattenledningen som det ser ut nu.

Extraordinära händelser:

- **om elförsörjningen av Blacksta faller bort**
- **om vattenledningen mellan Blacksta och Hallsbergs tätort skadas eller grävs av**
- **om råvattenmatningen från Tisaren till Blacksta störs eller bryts**

4.5 2 Livsmedelsförsörjning

Länsstyrelsen kontrollerar livsmedelshygieniska omständigheter på gårdar och i gårdsbutiker i länet.

Kommunen kontrollerar restauranger och kök inom i kommunen.

Något stort livsmedelsförsörjningsprogram, vid eventuella störningar, finns inte. Om livsmedelsbutikerna blir utan el är kyl- och frysprodukter otjänliga efter ca tio timmar. Däremot kan kolonialvaror säljas ytterligare en tid. Dessutom finns ett samarbete mellan butiker i de olika butikskedjorna redan idag. Butiker i Hallsberg kan förstärkas med varor från kollegor i områden som inte drabbats av elbortfall. I de stora butikerna finns reservkraft till kassorna som räcker upp till åtta timmar.

Risker livsmedelsförsörjning:

- elavbrott i ett eller flera dygn som drabbar tätorter, och därmed livsmedelsbutikerna

Extraordinärhändelser:

- **om elen i en eller flera tätorter faller bort under ett till flera dygn**

4.5.3 Teleavbrott

I Örebro län är alla telefonstationer fiberanslutna vilket skapar säker fast telefoni och datatrafik. Det innebär nedgrävd fiber ända in till och i stationerna vilket skapar säkerhet mot väderpåverkan. Till tätorten Hallsberg finns två skilda kabelingångar, en från Kumla och en från söder vilket skapar redundans. På landsbygden finns fortfarande kopparledningar från telefonstationerna till abonnenterna. Luftledningar kan skadas vid oväder. Projekt pågår med syftet att även fiberansluta fastigheter på landsbygden.

De flesta mobiltelefonmasterna i kommunen är fiberanslutna. Där fiberanslutning inte skett används radiolänk.

Nedgrävning av ledningar ökar säkerheten vid oväder. En risk som uppstått är att det kan ske grävskador, eller avgrävning, av redan nedgrävda ledningar. Ett nytt informationssystem, *ledningskollen*, skall råda bot mot detta. Genom ledningskollen kan entreprenörer snabbt få adekvata uppgifter om nedgrävda ledningar i aktuellt arbetsområde. Men det kräver i sin tur engagemang och disciplin från entreprenören.

Risker teleavbrott:

- ”storledning” som grävs av
- oväder som slår ut luftledningarna på landsbygden

Extraordinära händelser:

- **om ”storledningarna” grävs av**
- **om oväder slår ut luftledningarna på landsbygden**

4.5.4 Elavbrott

Hallsberg har tidigare haft eget elbolag och egen elförsörjning men nu ägs elnätet av Eon. Genom det regionala nätet, som ägs av Vattenfall, levereras el till Hallsbergs kommun. Hallsbergs tätort matas med el från Rala.

Pålsboda och Svennevad elförsörjs via gemensam ledning från Norrtorp i kommunens nordöstra del.

Hjortkvarn elförsörjs också från Norrtorp men via egen ledning. Hjortkvarn kan också reservförsörjas från Vattenfalls ledning nära tätorten.

Elen transporteras i luftledningar där ledningsgatorna är trådsäkrade (röjning har skett) och i isolerade ledningar som tål träpåslag. I tätorterna är ledningarna nedgrävda.

E-ons anläggningar i Hallsbergs kommun har bra skalskydd. Funktionerna i Rala-stationen är dessutom dubblade som en reservåtgärd.

Om något fallerar inom E-ons nätsystem går omedelbart larm att något har skett och var det har skett. Rala skall få ytterligare en transformator under år 2013 eller 2014.

Kraven på elnätägarna har höjts efter stormen Gudrun som drabbade södra Sverige i januari 2005. Efter 12 timmars elbortfall är nätägarna numera skyldiga att betala ersättning till kunderna. Inget avbrott får överlag vara längre än 24 timmar. Stora nätägare kan också samla resurser, från hela Sverige, till ett drabbat område. Elsäkerheten och beredskapen vid elavbrott har därmed höjts. Kunder på landsbygden kan dock fortfarande elförsörjas via enkla luftledningar som kan slås ut vid oväder.

Hallsbergs kommun har stora nationella ”telestationer” inom kommunens gränser. Dessa ligger inte inom Hallsbergs ansvarsområde.

Riskbild för Hallsbergs kommun:

- haveri i någon stor nationell ”telestation”, eller skador på det nationella nätet, som slår ut elförsörjningen i del av eller i hela Sverige
- dålig ”grävkultur” där entreprenörer gräver av ledningar
- reservkraft saknas till äldreboenden om ordinarie elleveranser faller bort

Extraordinära händelser:

- **om elledning som försörjer någon av tätorterna grävs av**
- **om elen faller bort i äldreboenden och reservkraft inte finns**

4.5.5 Värmeförsörjning

Hallsbergs kommun har inget eget värmeverk utan köper värme till ”det allmänna” av privata leverantörer. De flesta privatägda villorna i tätorterna och på landsbygden har egen värme medan kommunen ansvarar för värmen i byggnader för kommunadministration och kommunal service.

Den största värmeleverantören är Eon Värme som levererar värme till tätorten Hallsberg, både till kommunen och till fastighetsbolaget Hallbo. Eon Värme producerar sin värme i Åbyverket i Örebro och vid SAKAB och levererar värmen till kommunerna Örebro, Kumla och Hallsberg i nedgrävda rör. Hallsbergs kommun är anslutet norrifrån och det finns en värmecentral, som tar emot och fördelar värmen, norr om tätortens centrum. Som reserv finns två oljepannor och en elpanna som täcker upp om det blir störningar i Eon Värmes leveranser. Pannorna provkörs regelbundet.

De mindre tätorterna har mest villor med egen värmeförsörjning. Samtliga tätorter har också värmeproduktion via biopannor. Tätorterna Vretstorp och Pålsboda har små egna fjärrvärmenät i delar av tätorterna. Det är en styrka att kommunen värmeförsörjs från flera av varandra oberoende leverantörer. Under hösten 2012 fick Eon Värme en brand i Åbyverket. Branden reducerade produktionen men påverkade inte leveranserna till Hallsbergs tätort. Ett stort företag har möjligheter att hitta alternativa lösningar och därmed hålla igång produktion och leveranser.

Risker värmeförsörjning:

- Samtliga värmeproducenter är beroende av el. Utan el stannar produktionen i pannor och cirkulationspumparna.
- E-on värme har *en* ledning till Hallsbergs tätort. Om den skadas eller grävs av påverkar det värmeleveranserna negativt.

Extraordinära händelser:

- **vid elbortfall blir det störningar i värmeleveranserna i samtliga tätorter i Hallsbergs kommun. Det kan medföra stora påfrestningar i främst äldreboenden.**
- **Eon Värme har en fjärrvärmeledning till Hallsbergs tätort. Om den skadas eller grävs av uppstår störningar i värmeleveranserna**

4.5.6 Finansiella system

Vi använder normalt kort vid betalning och har sällan kontanter på oss eller undanlagda i reserv. Vid störningar i finansiella system uppstår snabbt problem. Gamla system som att "skriva upp" kan bli aktuella om butiksägaren går med på det. Inom den sociala sektorn använder kommunen redan idag rekvisitioner om det blir nödvändigt.

Extraordinära händelser:

- **störningar i de finansiella systemen under lång tid**

4.5.7 IT-bortfall

Hallsbergs kommun har eget datanät. Tätorten har flera "stora" ingående fiberkablar. Det skapar redundans. Hallsbergs kommun hyr fiberkapacitet av TeliaSonera till tätorterna Sköllersta, Pålsboda, Hjortkvarn, Östansjö och Vretstorp. Kommunhuset har flera fiberingångar. Kommunen har samlat sina verksamheter i de mindre tätorterna för att få bättre uthållighet och kontroll.

Kommunledningen kan leda verksamheten, med IT-stöd, från flera platser i Hallsbergs tätort och från övriga tätorter. Kommunhuset har reservkraft samt Ups för serverhall och kommunväxeln.

Kommunens växel är hopkopplad med Askersund och Laxå. Båda grannkommunerna kan ta över växelfunktionen om växeln i Hallsberg inte kan disponeras.

Vid allvarliga händelser kan kommunen samla människor i församlingshemmet i Hallsbergs tätort. Hemmet är fiberanslutet och där finns datakontakt och möjligheter att öppna kommunens växel.

Hallsberg har, tillsammans med Laxå och Askersund, en gemensam och kraftig brandvägg för

IT-skydd mot yttre påverkan

Det finns ett säkerhetsmedvetande inom kommunförvaltningen men datasäkerheten hos den enskilda medarbetaren kan förbättras.

Risker IT-bortfall:

- att stora nedgrävda kablar grävs av
- serverskador, både utom och inom kommunens område, som påverkar kommunens IT-kommunikation
- slarv med datasäkerheten inom kommunens organisation

Extraordinära händelser:

- **att en eller flera storfiberkablar grävs av, av ouppmärksamma gräventreprenörer**
- **medarbetare som slarvar med säkerheten och ger möjligheter för utomstående att komma in och skada eller missbruka kommunnätet**

4.5.8 Drivmedelsbrist, störningar i distributionen

Det finns ingen branschgemensam plan för hur störningar i drivmedelsdistributionen skall mötas. Faller elen bort stannar mackarna och drivmedlet ligger kvar i tankarna i marken.

Fordonen har den bensin eller diesel som finns i respektive fordonstank.

Energimyndigheten har noterat bristen och skall sätta till en utredning under år 2013 som skall se över hela drivmedelskedjan från produktion vid raffinaderier till konsumtion vid mackarna.

Utredningen skall klargöra vilka funktionskrav som måste ställas, i olika led, för att sårbarheten skall minska. Resultat skall presenteras år 2014.

För kommunen innebär drivmedelsbrist störningar i kommunviktiga transporter som hemtjänstens vårdresor och skolskjutsar. Transporter inom kollektivtrafik måste reduceras.

Näringslivets ”just in time-transporter” störs. Samhällets funktionalitet reduceras.

Om störningar i drivmedelsdistributionen begränsas till ett mindre område som Hallsbergs kommun eller södra Örebro län kan fordon tankas utanför det drabbade området. Branschen kan också köra in tankbilar i det drabbade området och sälja drivmedel direkt från tankbil.

Risker drivmedel:

- elbortfall som ”slår ut” mackarna

Extraordinära händelser:

- **ett längre elavbrott i Hallsbergs kommun som ”slår ut” mackarna**

4.6 Antagonistiska hot och social oro

4.6.1 Social oro

Hallsbergs kommun erbjuder överlag en lugn och säker miljö för sina invånare.

Ökad användning av sociala medier skapar dock möjligheter för anonyma att trakassera enskilda eller grupper av människor. Spänningar uppstår. Den nya ”hetskulturen”, via nätet, växer främst bland ungdomar och därmed i skolmiljön. Det sker i små såväl som stora orter.

Trakasserierna på nätet kan börja i liten skala men snabbt växa och bli stora och svårkontrollerade. Här finns en differens mellan nätkunniga och ibland ansvarslösa ungdomar och mindre nätkunniga men ansvars-kännande vuxna.

Med ökad invandring uppstår också etniska spänningar inom eller mellan olika grupper och kulturer. Hedersrelaterat våld finns i små såväl som stora orter. Hallsbergs kommun går inte fri från detta.

Socialtjänsten arbetar, när problem uppstår, tillsammans med polisen för att minska spänningar, och förhindra presumtiva brott.

Människor som känner sig orättvist behandlade av samhället, med tendenser till "rättshaveri", kan med oproportionerligt kraftigt våld mot samhället skipa sin egen rättvisa. Denna typ av "rättshaverister" är svåra att upptäcka innan de skriker till verket.

Risker antagonistiskt våld och social oro:

- Nätmobbning
- Uppgörelser mellan människor i olika grupperingar eller kulturer
- "Rättshaverister" som vill "skipa egen rättvisa"

Extraordinära händelser:

- **situationer där ungdomar mobbar eller kränker kamrater så allvarligt att dödsfall kan inträffa**
- **"rättshaverister" som skipar egen rättvisa mot andra människor eller kommunen, utan förvarning**

4.6.2 Sabotage och dataintrång

Sabotage och dataintrång är två "svärfångade" områden. Målen med "insatserna" kan variera. Ungdomar, främst pojkar, som vill testa system förstår inte alltid vad de gör och vilka konsekvenserna blir. De vill helt enkelt testa sin egen förmåga eller uppleva något "häftigt". Bland vuxna finns de som ogillar eller till och med hatar samhället. Dels finns de som inte sympatiserar med samhället och den valda inriktningen, dels de som känner sig utsatta för oförrätter och vill hämnas eller skipa egen rätt. Den senare kategorin benämns ofta av majoriteten som "rättshaverister". Det kan från samhällets sida vara svårt att hitta gränsen mellan allmän kritik, i demokratisk betydelse, och kritik med tendens mot rättshaveri och aggression.

När det gäller dataintrång kan avsikten vara att komma åt sekretessbelagd information eller helt enkelt att komma åt pengar.

Bra skalskydd, goda individuella säkerhetskunskaper och en bra säkerhetskultur kan minska möjligheterna att utföra sabotage och dataintrång.

Sabotage, eller misstanke om sabotage, och dataintrång bör alltid polisanmälas när de upptäcks.

Risker sabotage och dataintrång:

- "rättshaverister" som vill skipa egen rätt
- "hackers" som antingen stjälar sekretessbelagd information eller stör/slår ut datakommunikationerna

Extraordinära händelser

- **rättshaverister som vill skipa egen rätt**
- **avsiktliga dataintrång som stör ut datasystemet**

4.7 Sjukdomar

4.7.1 Pandemi

Sverige drabbades av en pandemi år 2009. Innan pandemin utbröt hade länsstyrelsen, landstinget, smittskyddsläkaren och kommunerna arbetat fram planer för hur en presumtiv pandemi skulle mötas och hanteras. Det var ett av flera scenarier på extraordinära händelser som skulle kunna drabba samhället. Nyckelgrupper, som skulle prioriteras vid vaccinering, kartlades. Det rörde sig om äldre människor men också personer eller personalgrupper som arbetade i olika samhällsviktiga funktioner. När pandemin, som allmänt benämndes svininfluensan, bröt ut fanns väl genomförda handlingsplaner i hela länet.

Sverige beslutade på central nivå att köpa in vaccin till hela befolkningen. Massvaccination genomfördes och leddes av smittskyddsläkaren i respektive landsting. Pandemin fick liten spridning i samhället. Det negativa var att flera unga människor drabbades av en bieffekt – narkolepsi.

Influensabakterier skapas i borte Asien och finns ständigt i omlopp runt jorden. Först när smittskyddsorganisationen vet vilka bakterier som är ”på gång” kan adekvat vaccin tas fram och sättas in.

En pandemi kan drabba stora mängder människor och skapa störningar i samhället. Sjuka människor måste stanna hemma och kräver i sin tur att friska anhöriga stannar hemma och vårdar dem. Sjukvården kan inte och vill egentligen inte att de sjuka skall uppsöka sjukhusen då de binder upp stora sjukvårdsresurser och sprider influensan vidare. Primärvården, främst vårdcentralerna, och hemtjänsten blir hårt belastade. Frivilliga måste engageras.

Risker vid pandemi:

- många människor blir sjuka och måste stanna hemma. De medför i sin tur att anhöriga också måste stanna hemma och vårda sjuka anhöriga
- sjukvårdsapparaten blir hårt belastad och får prioritera bort ordinarie sjukvård
- nyckelpersoner i samhället som drabbas kan inte arbeta, samhällets funktionalitet går ner
- vaccinering kan medföra bieffekter

Extraordinära händelser

- **så många människor i kommunen insjuknar att viktiga funktioner inte kan hållas igång**
- **sjukvårdsapparaten belastas så hårt att normal sjukvård inte kan upprätthållas**

4.7.2 Epizooti – zoonoser

Epizootier är djursjukdomar som kan spridas till andra djur. Zoonoser är djursjukdomar som kan spridas till människor.

Sverige har överlag en bra djurhållning. De stora djurförflyttningar som sker utomlands, till och från djurmarknader, förekommer inte. Sverige har också goda kontrollsystem av djur – av djurägarna själva, Jordbruksverket via distriktsveterinärer och länsstyrelserna samt statens veterinärmedicinska anstalt, SVA. Zoonoser hanteras av smittskyddsläkaren.

Den farligaste sjukdomen som kan drabba nötkreatur är Mul-och klövsjukan. Den finns dock inte i Sverige. Fågelinfluensa och mjältbrand är andra djursjukdomar som förekommer och förekommit mycket sällan i landet. I Storbritannien inträffade för ca 20 år sedan galna kosjukan med förödande effekter. Den drabbade nötkreatur som utfodrades med ”kraftfoder”

gjort på animaliska produkter. Sjukdomen finns inte i Sverige.

Efterhand som klimatet blir varmare i våra trakter kan sjukdomar, som vi hittills inte sett, sökt sig norrut mot våra trakter.

Djurbesättningar i Hallsbergs kommun mår bra. Det är relativt långt mellan gårdar med besättningar vilket minskar risken för sjukdomsspridning. Det som talar mot Hallsberg är att djursjukdomar normalt kommer söderifrån och sprider sig norrut i landet. I Örebro län kan Hallsbergs kommun bli en inkörsport för djursjukdomar.

Allvarliga djursjukdomar är ovanliga i Örebro län men allvarliga när eller om de drabbar djurbesättningar.

Risker epizooti – zoonoser:

- epidemiska djursjukdomar som drabbar djurbesättningar i kommunen
- pandemi som drabbar kommunens invånare

Extraordinära händelser:

- **allvarliga djursjukdomar drabbar djurbesättningar i kommunen**
- **fågelinfluensan eller annan pandemi drabbar länet och kommunen**

4.8 Riskmatris

I en riskmatris värderas en risk utifrån två parametrar – sannolikhet och konsekvens – där båda värderas i skalan 1 – 5 (1 = lägst, 5 = högst). Av resultaten i matrisen kan de risker som har både hög sannolikhet och hög konsekvens skiljas ut. Matrisen kan ligga till grund för en åtgärdsplan där de största riskerna åtgärdas. Åtgärder kan bestå av att riskerna reduceras eller/och att de kompletteras med övning och utbildning av ledningsorganisationen så att förmågan att hantera dem höjs – om de utlöses.

Med resultaten i matrisen kan också kommunledningen ta ställning till vilka risker, eller vilken risknivå, som kan accepteras.

Sannolikhet

Sannolikheten bedöms och klassas i fem steg:

Klassificering	Sannolikhet	Omfattning
1	liten sannolikhet	mindre än en gång per 1 000 år
2	liten sannolikhet	en gång per 100 - 1 000 år
3	sannolik	en gång per 10 - 100 år
4	mycket sannolik	en gång per 1 – 10 år
5	mycket sannolik	mer än en gång per år

Konsekvenser

Risker som ”utlöses” och drabbar kommunen kan få olika konsekvenser. MSB menar i sin anvisning att konsekvenserna kan bedömas och placeras i något av följande fyra områden. Inom varje område kan konsekvenserna bedömas (klassas) i skalan 1-5, där 5 är högst (katastrofal).

- befolkningens liv och hälsa
- samhällets funktionalitet
- grundläggande värden

- skador på egendom och miljö

Bedömningsunderlag för de olika konsekvensklasserna (5 högst)

Konsekvensklass	Klassificering	Karaktär
Befolkningens liv och hälsa		
1	Mycket begränsad	Små direkta hälsoeffekter
2	Begränsad	Måttliga direkta hälsoeffekter
3	Allvarlig	Betydande direkta eller måttliga indirekta hälsoeffekter
4	Mycket allvarlig	Mycket stora direkta eller betydande indirekta hälsoeffekter
5	Katastrofala	Katastrofala direkta eller mycket stora indirekta hälsoeffekter
Samhällets funktionalitet		
1	Mycket begränsad	Mycket begränsade störningar i samhällets funktionalitet
2	Begränsad	Begränsade störningar i samhällets funktionalitet
3	Allvarlig	Allvarliga störningar i samhällets funktionalitet
4	Mycket allvarlig	Mycket allvarliga störningar i samhällets funktionalitet
5	Katastrofala	Extrema störningar i samhällets funktionalitet
Grundläggande värden		
1	Mycket begränsade	Övergående misstro mot enskild samhällsfunktion
2	Begränsad	Övergående misstro mot flera samhällsinstitutioner
3	Allvarlig	Bestående misstro mot flera samhällsinstitutioner eller förändrat beteende
4	Mycket allvarlig	Bestående misstro mot flera samhällsinstitutioner och förändrat beteende
5	Katastrofala	Grundmurad misstro mot samhällsinstitutioner och allmän instabilitet
Skador på egendom och miljö		
1	Mycket begränsade	Mycket begränsade skador på egendom och miljö
2	Begränsad	Begränsade skador på egendom och miljö

3	Allvarlig	Allvarliga skador på egendom och miljö
4	Mycket allvarlig	Mycket allvarliga skador på egendom och miljö
5	Katastrofala	Katastrofala skador på egendom och miljö

Bedömning av risker som kan bli extraordinära händelser

I kapitel 4 i denna risk- och sårbarhetsanalys har olika verksamhetsområden och funktioner i kommunen analyserats och bedömts. Inom varje område har risker redovisats, framför allt de risker som, i värsta fall, kan bli extraordinära händelser. Dessa extraordinära händelser redovisas och klassas i översikten nedan. Varje risk har *ett* bedömt värde för sannolikhet. Värdet för konsekvenserna kan variera beroende på vilket konsekvensområde (eller – områden) som drabbas och bedöms. Siffrorna inom parentes hänvisar till det tidigare kapitel där ämnet/funktionen tas upp och beskrivs mer noggrant.

Extrema väderhändelser (4.3)

Kraftiga oväder (4.3.1)

Oväder som stoppar tågtrafiken på järnvägarna i kommunen.

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Samhällets funktionalitet 4

Oväder som stänger väg 51 mot Östergötland

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Samhällets funktionalitet 3

Oväder som slår ut elförsörjningen i hela eller delar av kommunen

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 3

Samhällets funktionalitet 4

Översvämningar (4.3.3)

Stora vattenflöden som översvämmar östra delen av Hallsbergs tätort (norr och söder om järnvägen)

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Samhällets funktionalitet 2

Skogsbränder (4.3.4)

Skogsbrand nära Hallsbergs tätort och sydostlig vind in mot samhället

Sannolikhet 2

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 3

Samhällets funktionalitet 2

Skogsbrand som stoppar tågtrafiken på järnvägarna i kommunen (riksintresse)

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Samhällets funktionalitet 2

Olyckor (4.4)

Farliga anläggningar (4.4.1)

Stora utsläpp av farliga ämnen i anslutning till rangerbangården som påverkar bostäder och/eller kommunhuset (kommunledningen) i Hallsbergs tätort

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Samhällets funktionalitet 3

Skador på egendom och miljö 3

Ammoniakutsläpp från Lithells som med vinden driver mot Sköllersta samhälle

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Farligt gods (4.4.3)

Olyckor på rangerbangården eller vid stationen som negativt påverkar Hallsbergs tätort

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Samhällets funktionalitet 3

Olyckor på järnväg, med farligt gods, i någon av de mindre tätorterna

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Samhällets funktionalitet 4

Olyckor på väg, med farligt gods, i de mindre tätorterna

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Samhällets funktionalitet 2

Bränder (4.4.4)

Brand i flervåningshus i centrala Hallsberg

Sannolikhet 4

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Grundläggande värden 2

Skador på egendom och miljö 3

Brand i äldreboende

Sannolikhet 4

Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 4
Grundläggande värden 3
Skador på egendom och miljö 3

Brand i tåg med farligt gods i eller nära kommunens tätorter

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 4
Samhällets funktionalitet 3
Grundläggande värden 2
Skador på egendom och miljö 2

Trafikolyckor (4.4.5)

Olycka där skolbuss (med elever) är inblandad

Sannolikhet 4
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 4
Grundläggande värden 3

Olycka i tätort med lastbil lastad med farligt gods

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 3
Grundläggande värden 2
Skador på egendom och miljö 3

Olycka som slår ut Samzeliibron

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 1
Samhällets funktionalitet 3
Grundläggande värden 2
Skador på egendom och miljö 3

Tågolyckor (4.4.6)

Olyckor på rangerbangården i Hallsberg där farliga ämnen läcker ut och påverkar bostadsområdena nära tätorten

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 4
Samhällets funktionalitet 2
Grundläggande värden 2
Skador på egendom och miljö 3

Olycka i centrala Hallsberg som medför att kommunhuset (med kommunledningen) inte kan disponeras

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Samhällets funktionalitet 4
Grundläggande värden 2

Flygolyckor (4.4.7)

Flygplan som störtar i eller nära Vretstorp eller Östansjö (in- och utflygningsstråk för Örebro flygplats)

Sannolikhet 2

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 3

Samhällets funktionalitet 2

Grundläggande världen 2

Skador på egendom och miljö 3

Publika evenemang och kulturbyggnader (4.4.8)

Brand i Sydnärkeshallen när den är (så gott som) fullsatt

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Grundläggande världen 2

Skador på egendom och miljö 3

Teknisk infrastruktur och försörjningssystem (4.5)

Dricksvattenförsörjning (4.5.1)

Om elförsörjningen av Blacksta faller bort

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 2

Samhällets funktionalitet 4

Om vattenledningen mellan Blacksta och Hallsberg skadas eller grävs av

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 2

Samhällets funktionalitet 4

Om råvattenmatningen från Tisaren till Blacksta störs eller bryts

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 2

Samhällets funktionalitet 4

Livsmedelsförsörjning (4.5.2)

Om elen i en eller flera tätorter, och därmed livsmedelsbutikerna, faller bort under ett till flera dygn

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 2

Samhällets funktionalitet 3

Skador på egendom och miljö 2

Teleavbrott (4.5.3)

Om storledningar grävs av

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Samhällets funktionalitet 3

Om oväder slår ut luftledningar på landsbygden

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Samhällets funktionalitet 3
Grundläggande världen 2
Skador på egendom och miljö 2

Elavbrott (4.5.4)

Om elledningar som försörjer några av tätorterna grävs av

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 1
Samhällets funktionalitet 4
Grundläggande värden 3
Skador på egendom och miljö 2

Om elen faller bort i äldreboenden och reservkraft inte finns

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 2
Samhällets funktionalitet 4
Grundläggande värden 3

Värmebortfall (4.5.5)

Vid elbortfall blir det störningar i värmeleveranserna i samtliga tätorter i Hallsbergs kommun. Det kan medföra stora påfrestningar i främst äldreboenden.

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 3
Samhällets funktionalitet 4
Grundläggande värden 2
Skador på egendom och miljö 3

Eon fjärrvärme har en fjärrvärmeledning till Hallsbergs tätort. Om den skadas eller grävs av uppstår störningar i värmeleveranserna

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningen liv och hälsa 2
Samhällets funktionalitet 3
Skador på egendom och miljö 3

Finansiella system (4.5.6)

Störningar i det finansiella systemet under lång tid

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 2
Samhällets funktionalitet 4
Grundläggande värden 4

Skador på egendom och miljö 2

IT-bortfall (4.5.7)

En eller flera ”storfiberkablar” grävs av, av ouppmärksamma gräventreprenörer

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningen liv och hälsa 2

Samhällets funktionalitet 4

Grundläggande värden 3

Skador på egendom och miljö 2

Medarbetare som slarvar med säkerheten och ger möjligheter för utomstående att komma in och skada eller missbruka kommundatunätet

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Samhällets funktionalitet 3

Grundläggande värden 3

Drivmedelsbrist, störningar i distributionen (4.4.8)

Ett längre elavbrott i Hallsbergs kommun som slår ut mackarna

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Samhällets funktionalitet 4

Grundläggande värden 4

Antagonistiska hot och social oro (4.6)

Social oro (4.6.1)

Situationer där ungdomar mobbar eller kränker varandra så allvarligt att stor skada eller dödsfall kan inträffa

Sannolikhet 4

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Samhällets funktionalitet 3

Grundläggande värden 3

”Rättshaverister” som skipar egen rättvisa mot andra människor eller kommunen, utan förvarning

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningen liv och hälsa 4

Samhällets funktionalitet 4

Grundläggande värden 3

Skador på egendom och miljö 3

Sabotage och dataintrång (4.6.2)

Rättshaverister som vill skipa egen rätt

Sannolikhet 3

Konsekvens:

Befolkningens liv och hälsa 4

Samhällets funktionalitet 4

Grundläggande värden 3
Skador på egendom och miljö 3

Avsiktliga dataintrång som stör ut datasystemen

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 2
Samhällets funktionalitet 4
Grundläggande värden 3
Skador på egendom och miljö 3

Sjukdomar (4.7)

Pandemi (4.7.1)

Många människor i kommunen insjuknar, viktiga funktioner kan inte hållas igång

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 3
Samhällets funktionalitet 4
Grundläggande värden 2

Sjukvårdssystemet belastas så hårt att normal sjukvård inte kan upprätthållas

Sannolikhet 3
Konsekvens:
Befolkningens liv och hälsa 4
Samhällets funktionalitet 4
Grundläggande värden 3

Epizooti – zoonoser (4.7.2)

Allvarliga djursjukdomar drabbar djurbesättningar i kommunen

Sannolikhet 2
Konsekvens:
Samhällets funktionalitet 3
Grundläggande värden 3

Fågelinfluensa eller annan pandemi drabbar länet och kommunen

Sannolikhet 3
Konsekvenser:
Befolkningens liv och hälsa 3
Samhällets funktionalitet 2
Grundläggande värden 3

4.9 Kritiska beroenden

Elförsörjning

”Utan el stannar Sverige” är en ofta använd devis. I kommunen är följande verksamhet elberoende:

- Kommunhuset med den exekutiva kommunledningen som skall leda och hantera krishändelser. Värme, ljus och det tekniska stödet är elberoende. Kommunhuset

har dock reservkraft vilket kan säkerställa ledningsförmågan så länge det finns drivmedel.

- Näringslivets verksamheter
- Tågtrafiken i och genom kommunen, bl a jobb- och skolpendling
- Flerbostadshus - ljus, värme och hissar
- Äldreboenden - ljus, värme och hissar
- Skolor – ljus, värme och hissar
- Fjärrvärmedriften - drivrutiner
- Drivmedelsförsörjningen - mackarna
- De finansiella systemen, bl a kortbetalning
- Vatten- och avloppssystemen - drivrutiner
- Sjukvården med bl a Vårdcentralen
- Livsmedelsförsörjningen – ljus, värme samt kylar, frysar och kassor

Drivmedelsförsörjning

Drivmedelsförsörjningen är beroende av el till mackarna. Utan el stannar mackarnas pumpar och kassor. Drivmedel kan också utebli på grund av störningar i (internationell) produktion och distribution. Brist på drivmedel påverkar följande områden:

- Vägburna transporter - bussar och bilar, bl.a. jobb- och skolpendling samt transporter i näringslivet
- Insatsmyndigheter som polis, räddningstjänst och sjukvården
- Kommunens hemtjänst
- Kommunens övriga tjänstetransporter
- Bönderna – drivmedel till traktorer och övriga motordrivna jordbruksmaskiner

Vattenförsörjning

Vatten är vårt vanligaste och viktigaste livsmedel. Vatten är också basen för många verksamheter i samhället. Vattendistributionen är beroende av el för sina drivrutiner. I kommunen är följande verksamheter beroende av vatten

- Hushållen – för matlagning samt hygien (dusch och toalett)
- Kommunens olika serviceboenden – matlagning och hygien
- Kommunens hemtjänst
- Sjukvården – Vårdcentralen och sjukhusen
- Processindustrin
- Bönder med djurhållning
- Avloppssystemen

Fjärrvärme

Tätorten Hallsberg har fjärrvärme. Utan el stannar drivrutinerna i värmedistributionen. Värmen kan också utebli efter mekaniska fel i distributionen (skada på eller avgrävning av fjärrvärmeledningar). Det medför i sin tur att hus/lägenheter med fjärrvärme kyls ut. Efter ca ett dygn utan värme måste bostäderna överges och främst äldre personer föras till värmestugor (motsv.). Fjärrvärmeverken måste också ha matarvatten till värme pannorna.

Livsmedelsförsörjning

Livsmedelsförsörjning består bl a av produktion och lagerhållning och för distribution dagligvaruhandel, restauranger och storkök. Livsmedelsförsörjningen är beroende av:

- Tillgång på drivmedel och el vid produktion och leveranser (Just in time)
- Elberoende butiker, restauranger och storkök som kan hållas öppna och leverera
- Dricksvatten

- El för de IT-baserade systemen

Transporter

Transporter är avgörande för det moderna samhället med kontinuerliga transporter av varor och tjänster samt personer (skol- och jobbspending). Transporterna är beroende av:

- En fungerande infrastruktur (vägar och järnvägar)
- el, drivmedel
- Fungerande IT- och kommunikationssystem
- Kunnig och tillräckligt mycket personal
- Väl fungerande insatsmyndigheter
- En fungerande och tillgänglig flygplats för bl a resurstransporter (in eller ut ur området)

Elektroniska kommunikationer

Elektroniska kommunikationer utvecklas i ett rasande tempo – och det påverkar samhället. Idag skall man vara ”uppkopplad”. Information, som är både nöje och underlag för beslut, är en färskvara. Den nya tekniken underlättar också, när den fungerar, ledningsmöjligheterna, inte minst vid krishantering och krisledning. För demokratin innebär den nya tekniken att fler kan delta i och påverka samhällsutvecklingen. I näringslivet minskar man lagren och går över till ”Just in time- transporter”. Och det finns ingen väg tillbaka. Den nya elektroniska tekniken måste fungera för att samhället skall fungera. Beroendeförhållanden:

- Elektroniska kommunikationer är elberoende. El behövs för att driva nätsystemen, både det nedgrävda fibernätet och masterna i det luftbaserade systemet. Datorer och telefoner har några timmars kapacitet utan tillförsel av el.
- Transporter, främst de spårbundna, är helt beroende av elektroniska kommunikationer för drift och säkerhet
- Eldistributionen bygger på fungerande elektroniska kommunikationer för drift och kontroll
- Insatsmyndigheterna (SOS-alarm, polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård) drivs med stöd av den moderna tekniken
- Sjukvården har utvecklats och utvecklas genom den nya tekniken.

5. Övergripande beskrivning av särskilt viktiga resurser som kommunen kan disponera för att hantera extraordinära händelser

Hallsbergs kommuns viktigaste resurser för att hantera extraordinära händelser formuleras i säkerhetslagstiftningens grundläggande principer – nära, lika, ansvar. Problem i Hallsbergs kommun löses av - Hallsbergs kommun - med den organisation som verkar varje dag och där ansvar ligger kvar hos den eller de som bär detta ansvar dagligen, omsatt i fungerande och kända rutiner.

Hallsbergs kommun ligger centralt i Örebro läns södra del. Väg- och järnvägsförbindelser är mycket goda. Det underlättar för resurstransporter till eller från kommunen. Örebro flygplats ligger ett par mil norr om kommunen och Nerikes brandkårs station vid Byrsta (bemannad) finns några kilometer norr om Hallsbergs tätort. Kommunens plats är en resurs i sig vid extraordinära händelser.

Hallsbergs kommun deltar också i regionala och nationella nätverk för att utveckla säkerheten i kommunen.

5.1 Regionala och nationella samverkansformer

Regionala råd för krisberedskap och skydd mot olyckor

Hallsbergs kommun deltar i *Regionala rådet för krisberedskap och skydd mot olyckor*. Det är ett forum för övergripande frågor inom samhällets krisberedskap i Örebro län. Rådets uppgift är också att bygga nätverk mellan kommunerna men också med länsstyrelsen och aktörer som har sitt säte utanför kommunen men som verkar inom kommunen eller kan ge kommunen stöd vid krishantering.

T-sam

T-sam står för krissamverkan i Örebro län. Syftet med T-sam är att fördjupa samverkan och säkerställa krisberedskapsförmåga före, under och efter inträffade kriser och olyckor. T-sam sammanträder minst två gånger per år.

De olika nätverk och arbetsgrupper som finns idag är:

- T-sam - som står för det övergripande arbetet
- Arbetsgruppen för utbildning och övningar
- Nätverket för risk- och sårbarhetsanalyser
- Kriskommunikationsnätverket
- CBRNE i samverkan
- Rakel samverkansgrupp

Hallsbergs kommun – järnvägssäkerhet

Hallsbergs tätort har växt fram som ett ”stationssamhälle” vid Västra stambanan. I tätorten finns Skandinaviens största rangerbangård (som är Sevecoklassad). Järnvägen passerar också tätorterna Pålsboda, Östansjö och Vretstorp. Kommunen, Nerikes Brandkår och Trafikverket samverkar i säkerhetsarbetet med järnvägen och rangerbangården.

Hallsbergs kommun - grannkommunerna

Hallsbergs kommun samverkar och samarbetar med grannkommunerna Askersund, Laxå och Lekeberg inom flera kommunaltekniska områden som datateknik och datasäkerhet, kommunväxeln (ej Lekeberg) samt miljöfrågor. Kommunen arbetar tillsammans med Kumla kommun angående dricksvattenförsörjning.

5.2 Personella och materiella resurser

Ledningsplatser och ledningsteknik

Hallsbergs kommun leds från kommunhuset i Hallsbergs tätort. Huset har reservkraft. Den sociala myndigheten finns i ett hus nära kommunhuset men har inte reservkraft.

Ledningstekniken är väl utvecklad i kommunhuset. Kommunen kan också ledas från de mindre tätorterna i kommunen där det finns utbyggd ledningsteknik. Församlingshemmet i Hallsbergs tätort kan också användas som ledningsplats eller samlingsplats med utbyggd ledningsteknik. Om kommunväxeln inte kan användas kan växelfunktionen skötas från Askersund eller Laxå.

Rakel

Kommunen håller på att installera kommunikationssystemet Rakel.

WIS

Kommunen har tillgång till det webbaserade informationssystemet WIS samt har utbildad personal som kan hantera WIS.

Reservkraft

Kommunhuset har reservkraft. Mobil reservkraft kan anslutas till kommunens äldreboenden Sköllergården och Esslatorp. Trafikverket har reservkraft på de viktigaste funktionerna på rangerbangården.

Skogsbrandbevakning

Kommunen kan ta del av den av länsstyrelsen med flyg organiserade skogsbrandbevakningen sommartid.

Tjänsteman i beredskap, TIB

Kommunen har ingen TIB-funktion. Informella kontaktvägar finns dock när larmning måste ske.

Frivilliga grupper

Kommunen har en POSOM-grupp sedan flera år tillbaka. Den samlas vid behov i församlingshemmet. Hemmet kan också användas som "krishanteringsplats" och ledningsplats då den är fiberansluten. Civilförsvarsförbundet stödjer kommunen främst när det gäller säkerhet för äldre.

Räddningstjänsten

Kommunen ingår i kommunalförbundet Nerikes Brandkår, NB. Från mars 2013 sköter NB det kommunala säkerhetsarbetet. En kommunal säkerhetskoordinator är placerad på stationen i Byrsta. Koordinatorn arbetar tillsammans med kollegor från Laxå och Askersund och sköter, med tillsammans två heltidstjänster, även säkerhetsarbetet i Lekebergs kommun.

Kommunövergripande arbeten

Inom flera funktioner i Örebro läns södra kommuner finns nätverk där regelbunden samverkan sker. Det gäller bl a vatten, avlopp och värme. Funktionerna i kommunerna är så pass lika att personal ur de olika kommunerna kan stötta varandra vid behov.

Kommunerna ingår också i projektet "Vättersvatten" som skall undersöka möjligheterna att försörja kommunerna med dricksvatten via en tunnel från Vättern.

Hallsberg har länets resursstarkaste kommun Örebro ett par mil norr om kommungränsen. Behövs resurstöd finns det därmed möjligheter till hjälp på nära håll.

Svenska kraftnät, som är sektoransvarig myndighet inom el-sektorn, har sitt "centrallager" en halvmil söder om Hallsbergs tätort.

6 Bedömning av förmågan i samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område att motstå och hantera identifierade risker som kan leda till en extraordinär händelse.

6.1 Samhällsviktig verksamhet - definition

Med samhällsviktig verksamhet menas, enligt MSB, en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:

- *Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en*

allvarlig kris inträffar i samhället

- *Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället skall kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt*

6.2 Samhällsviktig verksamhet i Hallsbergs kommun (redovisas även under p 3 i denna handling).

- Äldreboenden och boende för kommuninvånare med funktionsnedsättning samt hemtjänsten
- Förskolor, skolor och skoltransporter
- Kommunens administrativa ledning – den politiska ledningen och förvaltningsledningen med tillhörande ledningsteknik
- Kommunalteknisk verksamhet som värme, dricksvatten, renhållning, avlopp och väghållning
- Kommunövergripande försörjning som livsmedel, drivmedel och kollektiva transportmedel
- Kommunövergripande verksamhet som el, telefoni, Internet, betalningsmöjligheter, banktjänster, vårdcentraler och apotekstjänster.

6.3 Bedömningsnivåer

Nivå	Beskrivning av förmåga
1.	Förmågan är god innebär att kommunen har resurser och kapacitet att kunna lösa de uppgifter som är samhällsviktiga vid extraordinära händelser
2	Förmågan är i huvudsak god, men har vissa brister innebär att samhällsservice i viss mån åsidosätts för att prioritera mer akut verksamhet. Kommunen har inte tillräckligt med resurser för att lösa sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.
3.	Det finns en viss förmåga, men den är bristfällig , innebär att kommunens resurser kraftigt understiger det som behövs för att lösa upp de uppgifter som är samhällsviktiga vid extraordinära händelser.
4	Det finns ingen eller mycket bristfällig förmåga , innebär att kommunen står i det närmaste oförberedd inför prövningar

6.4 Förmågebedömning enl fastställda indikatorer (MSBFS 2010:6)

Informationssäkerhet

Det finns robusthet inom kommunens informationssystem (IT och Tele) 1

Det finns tillräcklig förmåga att hålla informationen hemlig, riktig och tillgänglig 1

Säker och robusthet i samhällsviktig infrastruktur

Det finns redundans och robusthet i infrastrukturen 2

Reservkraft	
Det finns testad reservkraft med en veckas uthållighet	2
Möjlighet att flytta ledningen till annan ledningsplats	
Det finns genomförda förberedelser på alternativ plats	2
Flytt till alternativ plats är övad	4
Personella resurser	
Det finns utbildad och övad personal som är tillgänglig med kort varsel	2
Det finns möjligheter att omfördela personal inom kommunen samt att ta emot förstärkningsresurser	2
Samverkan	
Behov av samverkan med andra aktörer är identifierade och tillgodosedda	1
Praktiska erfarenheter	
Inträffade verkliga händelser har hanterats	1
Övningar har genomförts	2

7. Bedömning av kommunens förmåga att motstå och hantera identifierade risker som kan leda till en extraordinär händelse.

7.1 Bedömningsnivåer

Bedömningsnivåerna är desamma som i 6.3

7.2 Förmågebedömning enl fastställda indikatorer (MSBFS 2010:6)

Ledning samverkan och information	Förmåga
Det finns en aktuell krisledningsplan som är känd i organisationen	1
Det finns en regelbundet utbildad och övad ledningsorganisation	1
Det finns rutiner och tekniskt stöd för kommunikation med omvärlden	1
Det finns nätverk för samverkan, samverkansövningar genomförs regelbundet	1
Behov av samverkan med andra aktörer är identifierad och tillgodosedd	1
Informationssäkerhet	
Det finns förmåga hos kommunen att upprätthålla hemlig, riktig och tillgänglig information	1

Larm	
Det finns övade larmrutiner	2
Omvärldsbevakning	
Det finns omvärldsbevakning som tidigt kan varna för allvarliga kriser.	1
Det finns rutiner och tekniskt stöd för att snabbt sprida information inom den egna organisationen och till andra aktörer.	
Materiella resurser	
Det finns materiella resurser för krishantering som kan tas i bruk med kort varsel, med en uthållighet om minst en vecka.	2
Det finns en förmåga att omfördela interna materiella resurser samt förmåga att ta emot externa materiella förstärkningsresurser.	2
Personella resurser	
Det finns regelbundet utbildad och övad personal som är tillgänglig med kort varsel och som kan verka under minst en vecka.	2
Det finns möjligheter att omfördela personal inom kommunen samt att ta emot extern personal som förstärkning.	2
Praktiska erfarenheter	
Inträffade skarpa händelser har hanterats	1
Övningar har genomförts	1

8. Genomförda och planerade åtgärder samt en bedömning av behov av ytterligare åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat.

8.1 Genomförda åtgärder (verkliga och övningar)

Hallsbergs kommun har aktiverat sin krisorganisation vid några tillfällen (skarpa lägen) under 2000-talet samt även genomfört övningar och utbildning med kommunledningen:

- Vid flodvågskatastrofen i Asien, som skedde på annandagen 2004, aktiverade hela Örebro län sin krisberedskap och behöll denna beredskap i en vecka. Hallsbergs kommun var en av kommunerna som verkade aktivt under den veckolånga beredskapen. Vid utvärderingar, efter katastrofen, bedömde alla inblandade myndigheter, med flera, att krishanteringen var väl genomförd. De olika tekniska systemen fungerade och de personella resurserna höll måttet.
- En dryg vecka efter flodvågskatastrofen drabbades Sverige av stormen Gudrun. Den drog in över Götaland med förödande kraft men nådde inte ända upp till Örebro län. Kommunerna i södra länet gick dock upp i beredskap.
- Den 14 januari 2007 kom en ny storm från väster, stormen Per, som låg högre upp i Sverige och drabbade de södra kommunerna i Örebro län. Kommunerna gick upp i beredskap.

- Under 2008 utbröt en brand i ett flerbostadshus på Esplanaden i Hallsbergs tätort. Det var en natt mot lördag. Två personer omkom och de materiella skadorna blev omfattande. Kommunens krisorganisation aktiverades och arbetade från tidigt lördag morgon.
- I april 2009 drabbades Sverige av en Pandemi (Svininfluensan) och Socialstyrelsen utfärdade massvaccination i landet. I Örebro län hade samtliga kommuner och sjukvården utarbetat planer för hur en pandemi skulle mötas – om den inträffade. Hallsberg arbetade aktivt i den arbetsgrupp som tog fram planerna samt genomförde vaccinationsprogrammet.
- Under år 2010 skedde en ny brand vid Esplanaden när en villa brann ner. En person omkom. Krisberedskapen aktiverades.
- Under de senaste åren har människor vid några tillfällen blivit påkörda av tåg på järnvägarna genom kommunen. Kommunen har vid något tillfälle aktiverat delar av sin krisorganisation.
- I april 2012 genomförde kommunledningen en krisledningsövning, under en dag, med inriktning på samverkan, beslutsfattning och informationshantering.
- Under 2012 har också en samverkansövning genomförts med Nerikes Brandkår och Länspolismyndigheten.
- Under våren 2013 har säkerhetsarbetet i kommunen omstrukturerats. Från och med mars månad har det praktiska arbetet för kommunens säkerhetsarbete flyttats över till Nerikes Brandkår. Det gäller inte bara Hallsberg utan även de tre kommunerna Askersund, Laxå och Lekeberg i södra Örebro län. Tre säkerhetskoordinatorer (sammanlagt två heltidstjänster) är placerade på brandstationen vid Byrsta.

8.2 Planerade åtgärder

Kommunen har en verksamhetsplan för år 2013 och framåt. Av den framgår bland annat:

- att den nya organisationen med Nerikes Brandkår, NB, som ny huvudman skall ”ta över” säkerhetsarbetet i Hallsbergs kommun samt samordna det med grannkommunerna Askersund, Laxå och Lekeberg i södra länsdelen.
- planera och genomföra en stabsövning med kommunledningen hösten 2013
- planera och genomföra en informationsövning våren 2014
- skapa ett krishanteringsråd (motsv.) i kommunen
- se över larmfunktionen i kommunen
- se över och uppdatera kommunens risk- och sårbarhetsanalys

8.3 Behov av åtgärder med anledning av den genomförda risk- och sårbarhetsanalysen

Av risk- och sårbarhetsanalysarbetet kan följande slutsatser dras:

- Utan el stannar Hallsberg – och övriga landet. El är den ”vara” som kommunen, och många funktioner och aktörer i kommunen, är mest beroende av. Kommunen bör göra en konsekvensutredning där det tydligt framgår vilka konsekvenserna blir om elen faller bort under längre tid – ett dygn, två dygn, en vecka – sommar respektive vinter. Utredningen kommer att ge underlag för vilka åtgärder som bör genomföras för att säkra de viktigaste funktionerna i kommunen.
- Tågtrafiken och rangerbangården är Hallsbergs hjärta. Händer olyckor i någon av tätorterna kan konsekvenserna bli katastrofala. Samarbetet med Trafikverket, angående säkerheten i anslutning till järnvägen och rangerbangården, bör intensifieras. Nerikes brandkår är den tredje viktiga aktören i detta samarbete.
- Friska och rationella människor klarar ofta kisens strapatser. Gamla och funktionshindrade gör det inte i samma utsträckning. Kommunen bör se över sina äldreboenden och boenden för funktionshindrade. En utredning måste ge svar på frågorna - finns tillräcklig säkerhet, finns tillräcklig personalen, har personalen tillräcklig förmåga att hantera olyckor och kriser? Utredningen måste också se över säkerheten i punkthusen i Hallsbergs tätort. Allt fler äldre människor, med reducerade krafter och förmåga, bor nu i husen.
- Vid kriser sätts kommunledningens förmåga på stora prov. Ett snabbt och riktigt agerande räddar liv och egendom. Uraktlåtenhet och felaktigt agerande kan leda till katastrof. Kommunledningens insats är avgörande vid krishantering. Den bör fortsätta att regelbundna genomföra utbildning och övningar för att bibehålla god ledningsförmåga. Dessutom – larmrutinerna bör förbättras.
- Kommunens förmågor, som redovisas i avsnitten 6 och 7, bör ytterligare studeras

Källförteckning

Risk- och sårbarhetsanalysen är gjord av Claes Wahlberg, tidigare säkerhetshandläggare på länsstyrelsen i Örebro län, under hösten 2012 och våren 2013. Den är gjord på uppdrag av och i nära samarbete med säkerhetskoordinator Ann Lagerlöf, Hallsbergs kommun.

Lagar och förordningar:

- Lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- PM – Konsekvensutredning för föreskrifter om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser – diarienummer 2010-3699
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalys (MSBFS 2010:6)

Skriftliga anvisningar och skriftligt underlag

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap – Vägledning för Risk och sårbarhetsanalyser, Publ.nr MSB 245 – april 2011
- Samhällsviktig verksamhet – definition av samhällsviktig verksamhet ur ett krisberedskapsperspektiv – fakta aug 2009
- Länsstyrelsen i Örebro län – Risk- och sårbarhetsanalys 2012
- Länsstyrelsen - Sammanställning över allmänna vägar och andra viktiga vägar samt vissa lokala trafikföreskrifter med mera 2011, 18FS 2011:8
- Länsstyrelsen – förteckning över miljöfarlig verksamhet
- Risk- och sårbarhetsanalys för Kumla kommun – 30 sept. 2011, KS 2011/903
- Risk- och sårbarhetsanalys, Hallsbergs kommun, antagen av Kf 2011-09-06
- ÖP Hallsbergs kommun 2010-2020

Muntliga källor Hallsbergs kommun:

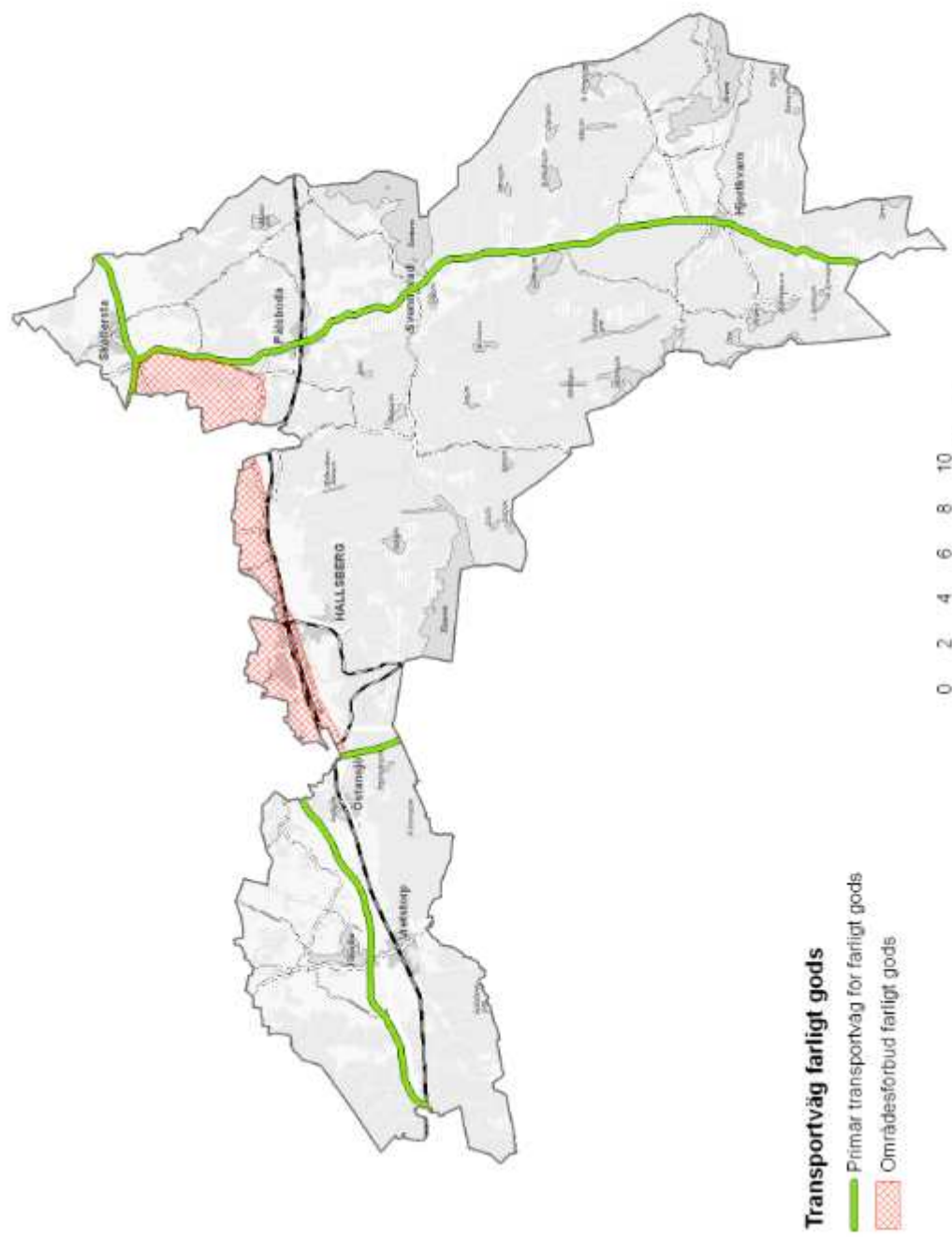
- Hans Lindberg, stadsarkitekt
- Lena Dibbern, socialchef
- Leif Welander, miljöchef
- Marianne Christiansen, förvaltningschef, teknik- och planförvaltningen
- Niklas Hasselwander, vattenansvarig
- Anela Erkocevic, livsmedelsansvarig
- Anna Eriksson, miljöinspektör, mark
- Lasse Eriksson, IT-chef
- Eric Karlsson, fastighetschef, kommunal värme

Muntliga källor länsstyrelsen i Örebro län

- Pernilla Rydberg, enhetschef djur och livsmedel
- Maria Nordqvist, säkerhetshandläggare
- Stig Svanström, trafikhandläggare

Mundliga källor - övriga

- Håkan Bergman, E-on värme
- Per Bjarnason, ICA-handlare i Hallsberg
- Robert Dimmlich, Svensk bensinhandel,
- Veikko Kekki, energikonsult
- Elisabeth Wall, Örebro läns landsting
- Anna Henningsson, brandingenjör Nerikes Brandkår
- Börje Kåberg, E.on energi
- Krister Andreassen-Hildingsson, Trafikverket
- Stefan Kumlin, Skanova

Hallsbergs kommun,
694 80 HALLSBERG
Tel: 0582 - 68 50 00 Fax: 0582 - 68 50 55
Hemsida: www.hallsberg.se
E-post: kommun@hallsberg.se